

ŽILINSKÁ UNIVERZITA V ŽILINE
Strojnícka fakulta
Katedra materiálového inžinierstva

ÚČINKY MORIDIEL NA RASTLINNÉ FARBIVÁ

REFERÁT Č. 6

Dátum:	Št. skupina:	Meno a priezvisko:	Hodnotenie:

Referát č. 6:	Účinky moridiel na rastlinné farbivá.
Zadanie A:	<i>Vypracujte teoretický úvod na tému „Moridlá – druhy, rozdelenie, spôsob morenia, využitie v praxi“.</i>

Referát č. 6:	Účinky moridiel na rastlinné farbivá.
Zadanie B:	<i>Porovnajzte účinky troch tradične používaných moridiel – meďnatej zlučieniny, železitej zlučieniny a síranu hlinito - draselného – na dve vybrané rastlinné farbivá.</i>
Pomôcky a chemikálie:	penta hydrát síranu meďnatého – 5 % roztok, chlorid železitý - 5 % roztok, dodekahydrát síranu hlinito-draselného – 5 % roztok, rastlinný materiál - vtáci zob (modrá), cibul'ové šupky (žltohnedá), kamilkový čaj (svetlá žltá), čierny čaj (hnedá), žihľava (zelená) filtračný papier (obdĺžniky 3x5 cm), nôž, kadičky, kahan (varič), pinzeta, petriho misky, tyčinky

Pracovný postup

Príprava morených papierikov:

Do roztokov jednotlivých chemikálií vložte na 10 minút vždy dva obdĺžniky filtračného papiera (dva zostanú čisté), nechajte nasiaknuť, potom ich opatrne vyberte a vysušte.

Farbenie:

Hrst' vybranej rastlinnej suroviny pokrájajte a zalejte 100 cm³ horúcej vody. Surovinu v horúcej vode rozdrvte, premiešajte a nechajte aspoň 15 minút lúhovať. Ak je farba kúpeľa nevýrazná, celú zmes krátko povarte. Do 4 Petriho misiek nalejte asi 0,5 – 1 cm (na výšku) farbiaceho kúpeľa, do každej vložte papierik s iným moridlom (poznajte si poradie) a nechajte pol hodinu až hodinu v kúpeli. Potom papieriky opatrne vyberte, prepláchnite v kadičke s čistou vodou, rozložte na čistý papier a pozorujte zmenu intenzity a odtieňa odfarbenia v závislosti od použitého moridla. Papieriky nechajte voľne usušiť.

Ak farbíme látku vo vode rozpustným farbivom, môžeme očakávať, že výsledok nebude veľmi stabilný, nebude odolný voči praniu a iným vplyvom. Moridlá sa v histórii farbiarstva používali predovšetkým preto, že schopnosťou tvoriť komplexy s rastlinnými farbivami prispievali k vzniku silnejších interakcií medzi farbivom a farbenou látkou (vlákna celulózy). Takto bolo možné dosiahnuť vyššiu sýtosť a stálosť zafarbenia. Tradične používané moridlá majú tiež vplyv na získaný odtieň (neplatí to všeobecne, záleží od druhu moridla):

- meďnaté ióny dávajú zelený alebo modrý odtieň,
- železité ióny odtiene stmavujú,
- kamenec (podvojný soli kyseliny sírovej – kamenec amónno-hlinitý, kamenec draselno-hlinitý, kamenec draselno-chromitý, kamenec amónno-železitý) alebo cínaté soli prehĺbujú žlté odtiene.

Pretože hlavnou zložkou papiera, rovnako ako u tkanín rastlinného pôvodu, je celulóza, je možné ním z praktických dôvodov tkaniny pri experimentoch nahradiť. Nehodia sa naopak umelé vlákna, ktoré sa svojim zložením podstatne od celulózy odlišujú a sú často úplne nezafarbitelné (nemôžu vytvárať interakcie s farbivom). Použité rastlinné farbivá môžeme rozdeliť do niekoľkých skupín:

1. Flavonoidy:

- modré alebo červené antokyány (obsahujúce najmä delfinidín),
- hnedo-oranžový kvercetín (cibul'ové šupky),
- žltý apigenín (kamilky).

2. Alkaloidy:

- žltý berberín (lastovičník).

3. Pyrolové farbivá:

- zelený chlorofil.

Referát č. 6:

Účinky moridiel na rastlinné farbivá.

Vypracovanie

--	--

